

Tangent och derivata

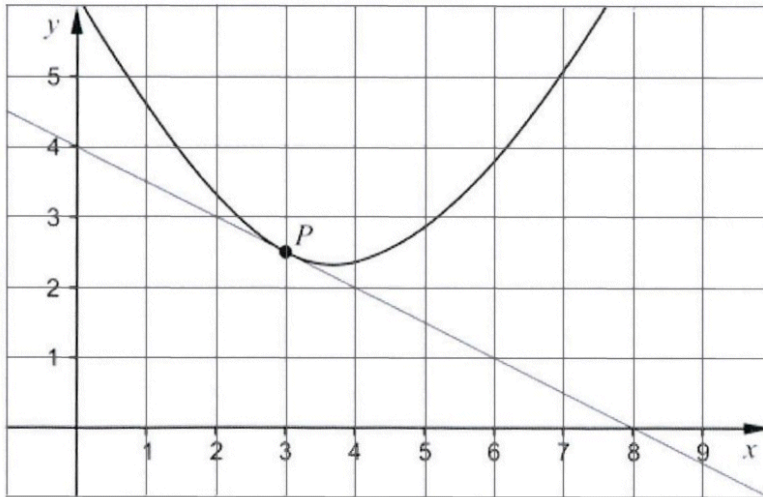
Del 1 – Utan digitalt hjälpmedel

1. Nedanstående uppgift är ifrån ett gammalt nationellt prov. Lös uppgiften.

Figuren visar grafen till en funktion och dess tangent i punkten P .
Vilket värde har funktionens derivata i punkten P ?

(1/0/0)

Endast svar fordras

2. Figuren till höger visar tredjegradsfunktionen f med punkterna A – I markerade. Vid vilken eller vilka punkter gäller att...

a) $f' > 0$

(1/0/0)

b) $f = 0$

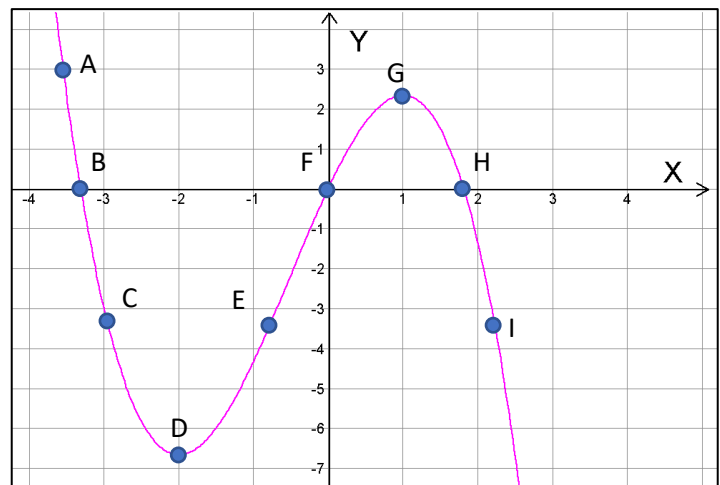
(1/0/0)

c) $f' = 0$

(1/0/0)

d) $f > 0$ och $f' < 0$
samtidigt.

(0/1/0)

3. Derivera polynomen

a) $f(x) = x^5 + 4x$

(1/0/0)

b) $f(x) = \frac{x}{3} - 5$

(1/0/0)

c) $f(x) = x^{12} + \frac{2x^9}{9} + 4x$

(1/0/0)

d) $f(x) = (2x - 4)^2$

(1/1/0)

4. Figuren till höger visar funktionen f med en tangent inritad i punkten där $x = 0$

Använd figuren för att svara på frågorna nedan. *Endast svar krävs!*

a) Bestäm $f(0)$

(1/0/0)

b) Bestäm $f'(0)$

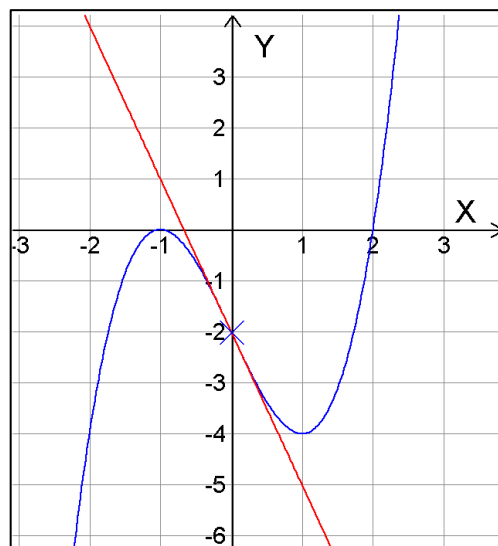
(1/0/0)

c) Bestäm $f'(1)$

(1/0/0)

d) Bestäm derivatans *nollställen*

(1/0/0)

5. Bestäm *lutningen* av grafen till funktionen $f(x) = 4x^3 - 2x^2 + x + 2$ i den punkt där $x = 2$ (2/0/0)

6. Bestäm ekvationen för en tangent till funktionen $f(x) = 3x^2 + 2x$ i den punkt där $x = 2$ (2/1/0)

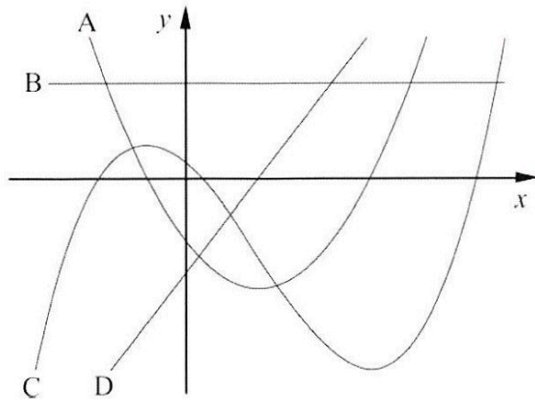
7. Utgå från funktionerna $f(x) = x^3 - x^2 + 2x$ och $g(x) = 2x^2 - 16x + 32$.

a) Visa att funktionernas grafer skär varandra då $x = 2$ (2/0/0)

b) Undersök om grafernas lutning är densamma då $x = 2$. (1/1/0)

8. Nedanstående uppgift är ifrån ett gammalt nationellt prov. Lös uppgiften.

Figuren visar graferna till fyra funktioner p , q , r och s .

Funktionen p är en polynomfunktion av tredje graden. De andra funktionerna har bildats genom upprepad derivering av p , det vill säga:

$$q(x) = p'(x)$$

$$r(x) = q'(x)$$

$$s(x) = r'(x)$$

Para ihop funktionerna p , q , r och s med tillhörande graf A, B, C och D.

Endast svar fordras

(0/1/0)

9. Skriv ett valfritt funktionsuttryck, $f(x)$, för vilket det gäller att...

a) $f(0) = 3$

(1/0/0)

b) $f'(1) = 2$

(0/1/0)

c) $f(1) = 1$ och $f'(2) = 2$ samtidigt

(0/2/0)

10. Funktionen $f = x^3 - 9x^2 + 24x - 21$ har två vändpunkter.
Bestäm koordinaterna för dessa båda punkter.

(1/3/0)

11. I funktionen nedan är a , b och c positiva konstanter.
Derivera funktionen

(0/1/1)

$$f(x) = \frac{ax^{b+1} + x^{c-1}}{x}$$

12. För funktionen f gäller att:

$$f(2) = 12$$

$$-1,2 \leq f'(x) \leq 0,8 \text{ för alla } x$$

Bestäm största och minsta möjliga värde för $f(10)$

(0/1/1)

Del 2 – Med digitalt hjälpmedel

D1. En boll kastas rakt upp i luften. Höjden över marken, h meter, som bollen befinner sig på efter att ha varit i luften i x sekunder ges av funktionen

$$h(x) = 12x - 5x^2 + 1,5$$

Bestäm värdet av $h'(1)$ och tolka resultatet.

(2/0/0)

D2. Använd det digitala hjälpmedlets deriveringsfunktion och bestäm ett värde på

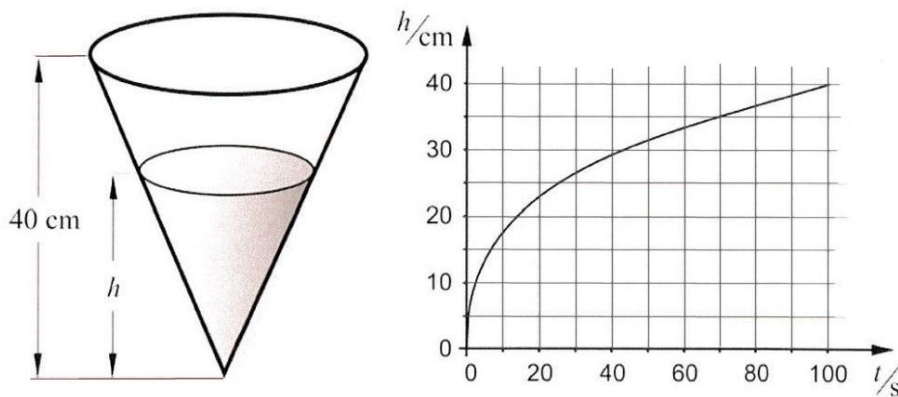
$$f'(3) \text{ om } f(x) = x \cdot 2^x$$

Svara med 3 decimaler!

(1/0/0)

D3. Nedanstående uppgift är ifrån ett gammalt nationellt prov. Lös uppgiften.

En konisk behållare fylls med vatten. Diagrammet visar hur vattennivåns höjd h i centimeter beror av tiden t i sekunder.

a) Det tar 100 sekunder att fylla behållaren. Med vilken medelhastighet ökar vattennivåns höjd h under tidsperioden $10 \leq t \leq 100$?

(2/0/0)

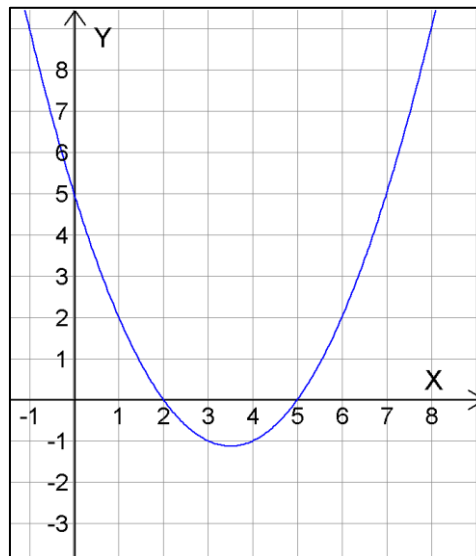
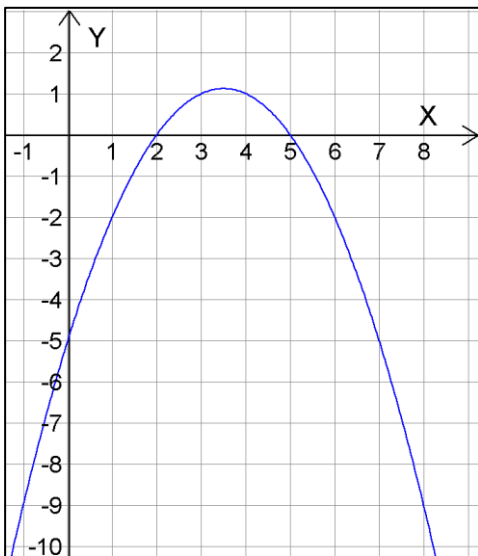
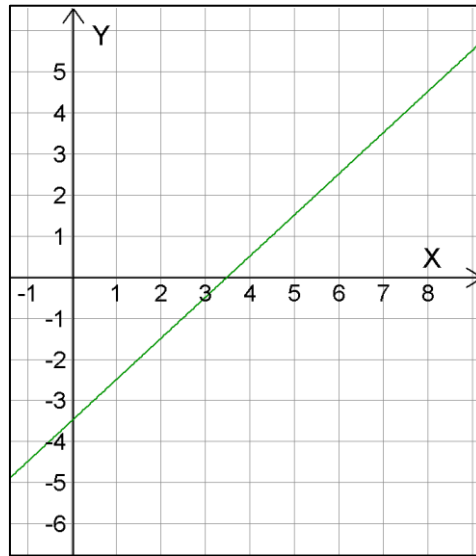
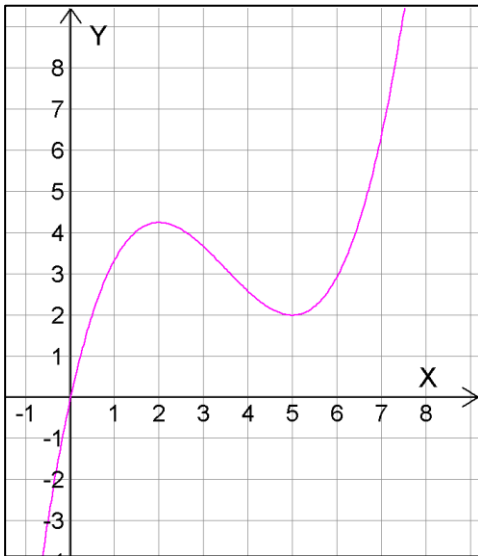
b) Tolka vad $h'(50) = 0,20$ betyder i detta sammanhang, det vill säga då konen fylls med vatten.

(1/1/0)

D4. Bilderna nedan visar graferna till fyra polynomfunktioner. TRE av dessa är funktionerna f, g och h . Dessa är varandras derivatafunktioner så att $g = f'(x)$ och $h = g'(x)$

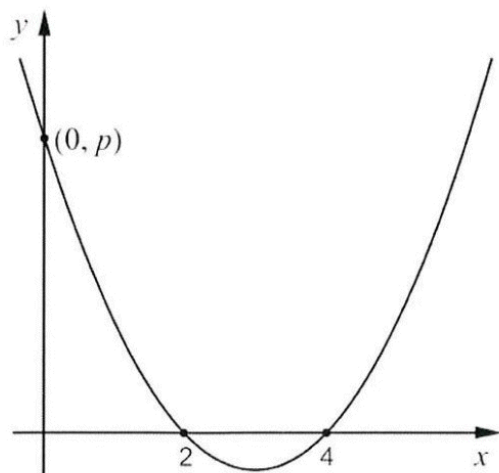
Bestäm värdet av $f'(6) + h'(3)$

(0/1/2)

D5. Nedanstående uppgift är ifrån ett gammalt nationellt prov. Lös uppgiften.

Nedan visas grafen till en andragradsfunktion som har nollställena $x_1 = 2$ och $x_2 = 4$, se figur. Grafen skär y -axeln i punkten $(0, p)$.

Anta att vi drar en tangent till grafen i punkten $(0, p)$. Bestäm lutningen för denna tangent uttryckt i p .

(0/1/2)